

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 258/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. mája 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia práv zaručených v čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 47/2018 a jeho rozsudkom z 27. júna 2018 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tdo 20/2019 z 19. novembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .
2. Žiadosti [REDAKOVANÉ] o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých postupov a rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

1985, Sama Chalupku 41, Prievidza (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie práv zaručených v čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 47/2018 a jeho rozsudkom z 27. júna 2018 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tdo 20/2019 z 19. novembra 2019.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Topoľčany (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 62/2017 z 18. apríla 2018 uznaný vinným zo spáchania zločinu týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za ktorý mu bol podľa § 208 ods. 1 Trestného zákona pri nezistenej poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 Trestného zákona a zistenej priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) Trestného zákona postupom podľa § 38 ods. 2 a 4 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 5 rokov a 6 mesiacov, na výkon ktorého bol podľa § 48 ods. 2 Trestného zákona zaradený do ústavu so stredným stupňom stráženia.

3. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd rozsudkom sp. zn. 2 To 47/2018 z 27. júna 2018 rozhodnutie okresného súdu z 18. apríla 2018 podľa § 321 ods. 1 písm. b) a d) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) v celom rozsahu zrušil a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku uznal sťažovateľa vinným zo spáchania pokračovacieho prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na ustanovenie § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona a § 127 ods. 4 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, za ktorý mu podľa § 156 ods. 2 Trestného zákona za nezistenej poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 Trestného zákona a zistenej priťažujúcej okolnosti podľa § 37 písm. m) Trestného zákona postupom podľa § 38 ods. 2 a 4 Trestného zákona uložil trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov, na výkon ktorého ho podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona zaradil do ústavu so stredným stupňom stráženia.

4. Proti rozsudku krajského súdu z 27. júna 2019 podal sťažovateľ dovolanie (sám, ako aj prostredníctvom obhajcu) z dôvodov uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku, teda z dôvodu, že bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu, rozhodnutie bolo založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom, a rozhodnutie bolo založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

5. Mimoriadny opravný prostriedok sťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Tdo 20/2019 z 19. novembra 2019 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol s odôvodnením, že sťažovateľom označené dôvody dovolania neboli naplnené.

6. Sťažovateľ je presvedčený, že trestné „konanie ako celok nebolo vedené v intenciách spravodlivého súdneho konania“. Predovšetkým popiera svoju vinu na spáchaní trestného činu, pre ktorý bol právoplatne odsúdený.

7. Počas prípravného konania sťažovateľ namietal postup vo veci konajúceho vyšetrovateľa, ktorým porušil zásahu kontradiktórnosti, keď dôkazy vykonával zásadne v neprospech sťažovateľa a vyšetrovanie prebiehalo uplatňovaním prezumpcie viny.

8. Z trestnej činnosti mal byť usvedčovaný fotografiami poškodenej, ktoré neboli vyšetrovateľom „verifikované“, pritom sťažovateľ poprel ich pravosť a napokon došlo aj k zničeniu ich originálov samotnou poškodenou vymazaním z mobilného telefónu. Prípravnému konaniu sťažovateľ vytkol aj nedostatočné dokazovanie, keď napriek vzniknutej potrebe neboli niektoré dôkazy vykonané, resp. išlo o dôkazy, ktoré by mali existovať, ale neexistovali (najmä listinné dôkazy ako lekárska správa, doklad o zaplatení opravy škôd, a pod.). V jeho prospech mal svedčiť aj záznam z polície po nahlásení udalosti poškodenou.

9. Podľa sťažovateľa „sám vyšetrovateľ zmaril spravodlivé a zákonné vyšetrovanie, či možnosť spravodlivo... rozhodnúť“. Táto situácia potom mala podľa sťažovateľa vyústiť do uplatnenia zásady „in dubio pro reo“.

10. Celé prípravné konanie sťažovateľ označil za nespravodlivé, jednostranné (v jeho neprospech), bez vykonania navrhovaných dôkazov a ignorovania relevantných skutočností. Poukázal tiež na „*umelé nadkvalifikovanie skutku a kriminalizáciu*“ jeho osoby. Poznamenal, že fyzickými údermi, ktorými mal poškodenú zasiahnuť, nebolo možné spôsobiť také zranenia, aké mala utrpieť.

11. Za nepochopiteľné sťažovateľ považoval odmietnutie vykonania ním navrhovaných dôkazov (výsluchy svedkov) okresným súdom a krajským súdom.

12. Tvrdenia poškodenej boli podľa názoru sťažovateľa „*vyvrátené*“, jej zranenia neboli preukázané, z čoho má vyplývať, že „*dané údajné incidenty sa nestali*“. Rozhodnutie vo veci konajúcich všeobecných súdov je „*založené na pochybnom, z časti nemožnom konaní a ešte aj niekoľkokrát zmenenom tvrdení údajnej poškodenej*“. Odôvodnenia napadnutých rozhodnutí sú v rozpore s vykonaným dokazovaním. Celé trestné konanie podľa sťažovateľa „*vykazuje znaky jednosmernosti, nerešpektovania zásad trestného konania*“ a základných práv, možno ho „*považovať za nespravodlivé a nezákonné*“.

13. Krajskému súdu sťažovateľ vytýka, že „*nekriticky prevzal údajný skutkový stav, respektíve dej ustálený*“ okresným súdom a len zmenil právnu kvalifikáciu skutku zo zločinu na prečin, a to po takmer dvojročnej kolúznej väzbe sťažovateľa za zločin, ktorý nespáchal. To, že odvolací súd bral do úvahy predošlé odsúdenia, ktoré s danou vecou nemali nič spoločné, sťažovateľ považoval za diskrimináciu a porušenie základných ľudských práv.

14. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil porušenie jeho práv zaručených v čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. d) dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 47/2018 a jeho rozsudkom z 27. júna 2018, ako aj postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tdo 20/2019 a jeho uznesením z 19. novembra 2019, zrušil obe napadnuté rozhodnutia, vec vrátil najvyššiemu súdu alebo krajskému súdu na opätovné konanie a rozhodnutie a aby priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 370 000 €.

15. Zároveň sťažovateľ požiadal o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

16. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

17. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

19. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

20. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

21. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,...

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

22. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

23. Podľa § 124 druhej vety zákona o ústavnom súde ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

24. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práv zaručených v čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. d) dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom sp. zn. 2 To 47/2018 a jeho rozsudkom z 27. júna 2018 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tdo 20/2019 z 19. novembra 2019.

25. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

26. Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

27. Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu má tieto minimálne práva:..

d) vylúčať alebo dať vylúčať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;...

28. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou zdôrazňuje, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

29. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných stranami konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré

stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, II. ÚS 580/2013 III. ÚS 438/2017).

30. Ústavný súd zdôrazňuje, že pri posúdení v ústavnej sťažnosti namietaných rozhodnutí krajského súdu a najvyššieho súdu nebolo jeho úlohou preskúmať správnosť skutkových a právnych záverov, o ktoré konajúce súdy opreli svoje rozhodnutie. Úloha ústavného súdu sa v danom prípade obmedzila na posúdenie otázky, či sa krajský súd a najvyšší súd s právne relevantnou argumentáciou sťažovateľa (prezentovanou v odvolaní a následne v dovolaní) vysporiadali adekvátne a preskúmateľne a či výklad konajúcimi súdmi aplikovaných právnych noriem neodporuje ich podstate a zmyslu, teda či sú označené uznesenia krajského súdu a najvyššieho súdu ústavnoprávne akceptovateľné.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

III.1 K namietanému porušeniu práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a 3 písm. d) dohovoru postupom a rozhodnutím krajského súdu

31. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti predovšetkým popiera, že by sa dopustil konania, pre ktoré bol odsúdený, považoval ho za nepreukázané, keďže tvrdenia poškodenej boli vyvrátené. Podľa názoru sťažovateľa trestné konanie vedené proti jeho osobe bolo nespravodlivé, vedené jednostranne, keď vykonávané boli iba dôkazy v jeho neprospech. Zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov boli ignorované niektoré rozhodné skutočnosti a ním navrhované dôkazy nevykonali.

32. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom rozhodnutia krajského súdu a posúdil, či tento pri výkone svojej právomoci neprekročil limity sťažovateľom označených článkov dohovoru.

33. Krajský súd, ako to v relevantnej časti odôvodnenia rozsudku č. k. 2 To 47/2018-955 z 27. júna 2018 uviedol, považoval výpoveďou poškodenej a fotodokumentáciou za nepochybne preukázané, že sťažovateľ 26. novembra 2016 fyzicky napadol poškodenú,

keď ju dvakrát udrel päťou do tvárovej časti hlavy v oblasti slúch a ťahal ju za ruky po zemi, čím jej spôsobil hematóm na ľavej časti tváre pod okom a hematóm na pravej strane čela.

34. Aj napriek tomu, že sťažovateľ spáchanie tohto činu popieral, podľa krajského súdu bol jednoznačne usvedčený výpoveďou poškodenej a jej matky, ktorá popísala, že v kritický deň volala poškodená otcovi, či by nemohol prísť pre ňu, pretože sa bojí obžalovaného (sťažovateľa), lebo sa jej vyhrážal bitkou. Tento jej vtedy poradil, aby volala políciu, čo aj urobila, o čom svedčí záznam zo služby.

35. V ďalšom krajský súd konštatoval, že k ďalšiemu útoku zo strany sťažovateľa došlo 8. marca 2017, keď poškodenú napadol, tak že ju bil po rôznych častiach hlavy, čím jej spôsobil pomliaždenie hlavy v oblasti čela a záhlavia, pomliaždenie druhého a tretieho prsta pravej ruky s dobou liečenia najmenej 7 dní. Tieto skutočnosti 10. marca 2017 oznámila polícii a bola aj na lekárskom vyšetrení a o napadnutí povedala rodičom, čo potvrdili vo výpovediach.

36. Obranu sťažovateľa, že dvaja svedkovia nevideli na poškodenej žiadne zranenia, krajský súd považoval za irelevantnú, pretože svedkyňa 26. novembra 2016 ani 8. marca 2017 s poškodenou nebola a o útoku sa dozvedela, až keď jej to poškodená oznámila telefonicky. Svedok bol na návšteve pred útokom a pokiaľ tam mal byť aj 9. marca 2017, poškodená logicky vysvetlila, že nemohol vidieť na nej zranenia, keďže si tieto mala zakryť mejkapom.

37. Krajský súd považoval za objektívne zistené, že poškodená bola 10. marca 2017 u lekára, ktorému uviedla, že ju napadol snúbenec, ktorý ju udrel do hlavy a horných končatín. Z lekárskej správy vyplýva, že hematómy mala na hlave, na pravej strane čela, na pravom predlaktí z vnútornej strany a taktiež prstoch pravej ruky s predpokladanou dobou práceneschopnosti najmenej 7 dní.

38. Odvolací súd podotkol, že nemal dôvod neveriť poškodenej, že bola sťažovateľom fyzicky napadnutá. Jednoznačne to potvrdila vo svojej výpovedi v prípravnom konaní, ako aj na hlavnom pojednávaní a o zraneniach predložila dôkazy, a to fotografie a lekárske správy.

39. Konanie sťažovateľa odvolací súd kvalifikoval ako pokračovací pokus prečinu ublíženia na zdraví podľa § 14 k § 156 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona, pretože bezprostredne smerovalo k dokonaniu trestného činu inému úmyselne ublížiť na zdraví. K dokonaniu trestného činu napokon nedošlo, keď doba liečenia a práceneschopnosti v prvom prípade nebola žiadna, resp. poškodená u lekára nebola, v druhom prípade táto mala byť do 7 dní. Tohto činu sa sťažovateľ dopustil na chránenej osobe v zmysle § 139 odsek 1 písmeno c) Trestného zákona, pretože išlo o priateľku sťažovateľa, s ktorou žili v spoločnej domácnosti, a teda poškodená mu bola blízkou osobou v podľa § 127 odsek 4 Trestného zákona.

40. Pri ukladaní trestu sťažovateľovi odvolací súd vychádzal zo zásad uvedených v § 34 ods. 1 až 4 Trestného zákona, ktoré okrem iného vyžadujú, aby konajúci súd pri určovaní druhu trestu a jeho výmery súd prihliadol najmä na spôsob spáchania činu a jeho následok, zavinenie, pohnútku, prítiažujúce okolnosti, poľahčujúce okolnosti a na osobu páchatel'a, jeho pomery a možnosť jeho nápravy.

41. Krajský súd konštatoval, že sťažovateľ bol dovedy 6-krát súdne trestaný, z toho v jednom prípade sa na neho hľadelo, akoby nebol odsúdený.

42. Pri ukladaní trestu teda odvolací súd u sťažovateľa prihliadol na prítiažujúcu okolnosť, že už bol pre trestný čin odsúdený [§ 37 písmeno m) Trestného zákona]. Poľahčujúce okolnosti zistené neboli.

43. Vychádzajúc z obsahu odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že hodnotenie dôkazov vykonané krajským súdom v kontexte námietok sťažovateľa plne konvenuje zásade voľného hodnotenia dôkazov zakotvenej v § 2 ods. 12 Trestného poriadku. Krajský súd v predmetnom odôvodnení jasne prezentoval dôkazy, ktoré

kvalifikoval ako dôkazy usvedčujúce sťažovateľa zo spáchania stíhaného skutku (fotodokumentácia, výpovede svedkov a poškodenej, lekárska správa) a zároveň pri hodnotení týchto dôkazov reagoval na námietky sťažovateľa, ktorému zrozumiteľne a logicky vysvetlil, z akých dôvodov považoval predmetné svedecké výpovede za relevantné. Krajský súd popri uvedenej kategórii dôkazov zhodnotil aj dôkazy, resp. svedecké výpovede, ktoré sťažovateľ subjektívne vnímal ako také, ktoré jeho vinu spochybňujú (svedkovia, ktorí nevideli, že by poškodená mala zranenia). Krajský súd náležite zdôvodnil svoje stanovisko k tejto skupine dôkazov, v rámci ktorého poukázal na časové a iné súvislosti (prekrytie vonkajších znakov zranenia) neumožňujúce podporiť tvrdenia poškodenej, a teda že skutková verzia, ktorú sa pokúšal sťažovateľ oprieť o predmetné svedecké výpovede, odporuje jednoznačnému záveru iných dôkazov, a to lekárskej správe a fotografiám.

44. Napokon krajský súd v odôvodnení stručne ale dostatočne a presvedčivo odôvodnil potrebu zmeny právnej kvalifikácie konania sťažovateľa, pre ktoré bol v konečnom dôsledku odsúdený.

45. Pokiaľ krajský súd prihliadol na predošlé odsúdenia sťažovateľa ako na priťažujúcu okolnosť, je priamo z odôvodnenia jeho rozsudku evidentné, že tak postupoval bezvýhradne v súlade so znením príslušného ustanovenia Trestného zákona. K tomu ústavný súd dodáva, že ak orgán štátu aplikuje platný právny predpis, jeho účinky (dôsledky) použitia nemožno považovať za porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 81/00, II. ÚS 63/03).

46. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd v napadnutom rozhodnutí zrozumiteľne a bez zjavných logických protirečení vysvetlil svoj skutkový a tomu zodpovedajúci právny záver, čím ako súd odvolací poskytol dostatočnú ochranu právu sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu nenesie znaky svojvoľnosti ani arbitrárnosti, nie je v nesúlade s platnou právnou úpravou ani nepopiera zmysel interpretovaných a aplikovaných právnych noriem [či už § 2 ods. 12 Trestného poriadku, alebo § 34 ods. 4 a § 37 písm. m) Trestného zákona] a predovšetkým obsahuje dostatočne náležité a zrozumiteľné vysvetlenie svojich skutkových a právnych záverov, reagujúc

na námietky sťažovateľa. Ústavný súd v takýchto prípadoch nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov všeobecného súdu. Samotná skutočnosť, že si krajský súd neosvojil interpretáciu výsledkov dokazovania a ich právne posúdenie z pohľadu sťažovateľa, nemôže ešte viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uznesenie krajského súdu tak zodpovedá požiadavkám kladeným konštantnou judikatúrou ústavného súdu na odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov, a ústavný súd preto konštatuje kvalitu jeho rozhodnutia ako súladnú s obsahom sťažovateľom namietaných článkov dohovoru.

47. Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu sp. zn. 2 To 47/2018 a jeho rozsudkom z 27. júna 2018 v súvislosti s odôvodnením preukázania viny sťažovateľa a uloženia mu trestu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

48. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie postupom a rozhodnutím odvolacieho súdu tým, že dôkaz, ktorý ho mal z trestnej činnosti usvedčovať (fotografie), nebol zákonným (čl. 6 ods. 1 dohovoru), ako aj nevyhovením jeho návrhu na vykonanie dokazovania ďalšími dôkazmi [čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru], ústavný súd poznamenáva, že tieto námietky sťažovateľ predniesol v rovnakom rozsahu aj v dovolaní, o ktorom konal a rozhodoval najvyšší súd.

49. V takomto prípade právomoc najvyššieho súdu poskytnúť ochranu základným právam sťažovateľa predchádza oprávneniam ústavného súdu, a to vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 *in fine* ústavy („...ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“). Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

50. Aj keď dovolanie sťažovateľa bolo uznesením najvyššieho súdu odmietnuté podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku, t. j. na neverejnom zasadnutí, bez preskúmania veci, keďže bolo zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku, podľa názoru ústavného súdu sa dovolací súd ochrane práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie venoval v takej miere, ktorá splnila všetky atribúty pre naplnenie podstaty, účelu a významu princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda v takom rozsahu, pre ktorý bolo možné prijať záver, že v súvislosti s touto časťou ústavnej sťažnosti existuje dôvod pre jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a 3 písm. d) dohovoru postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu

51. Ústavný súd v medziach svojich právomocí vykonal prieskum aj dôvodov rozhodnutia najvyššieho súdu, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi sťažovateľom namietaných práv zaručených mu dohovorom, a teda posudzoval kvalitu odôvodnenia namietaného uznesenia najvyššieho súdu a súčasne ústavnú súladnosť interpretácie právnej úpravy, ktorú konajúci súd vo veci sťažovateľa aplikoval, inými slovami, ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia.

52. Dovolanie sťažovateľ podal z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), g) a i) Trestného poriadku, teda že zásadným spôsobom bolo porušené jeho právo na obhajobu, rozhodnutie bolo založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom a rozhodnutie bolo založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

53. V relevantnej časti odôvodnenia uznesenia sp. zn. 4 Tdo 20/2019 z 19. novembra 2019 najvyšší súd pripomenul, že spôsob hodnotenia dôkazov vykonaných zákonným spôsobom súdmi nižších stupňov nemôže v rámci dovolacieho konania iniciovaného sťažovateľom prehodnocovať ani spochybňovať, pretože by tak neprípustným spôsobom zasahoval do výlučnej kompetencie týchto súdov bez právneho podkladu a napokon i v rozpore so samotnou podstatou dovolacieho konania, pretože dovolanie nemôže

nahrádzať riadne opravné prostriedky a jeho podanie nie je prípustné v rovnako širokom rozsahu (čo sa týka dôvodov okruhu napadnutelných rozhodnutí, oprávnených osôb atď.), aký je charakteristický pre riadne opravné prostriedky. Dovolanie a rozhodnutie o ňom znamená prelom do právoplatných rozhodnutí, a preto spravidla narušuje stabilitu konečného a vykonateľného rozhodnutia súdu. Z toho dôvodu možno dovolania aplikovať iba v prípadoch, ak je to odôvodnené závažnosťou pochybenia napadnutého rozhodnutia súdu alebo jemu predchádzajúceho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov.

54. Dovolací súd námietky sťažovateľa tak, ako ich prezentoval v dovolaní, vyhodnotil ako také, ktoré nenapĺňajú dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) a ani podľa písm. c) Trestného poriadku. Sťažovateľ podľa názoru najvyššieho súdu v dovolaní neuviedol ani jeden dôkaz, ktorý by bol vykonaný nezákonným spôsobom. Namietané fotografie tváre poškodenej zadokumentované v trestnom spise sú dôkazmi, ktoré boli súdom vykonané zákonným spôsobom a ich obsah a pôvod korešponduje nielen s výpoveďou poškodenej, ale aj s obsahom iných listinných dôkazov. Taktiež odmietnutie návrhov na vykonanie dokazovania bolo podľa dovolacieho súdu v súlade s procesným postupom upraveným Trestným poriadkom. V predmetnom prípade nedošlo k dôkaznej núdzi a orgány činné v trestnom konaní, ako aj súd postupovali v súlade so zákonom, keď rozhodli o nevykonaní niektorých dôkazov navrhovaných sťažovateľom, pritom spáchanie skutku považovali za dostatočne preukázané.

55. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolací súd uviedol, že tento je naplnený len vtedy, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Najvyšší súd ozrejmil, že nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený (sťažovateľ) bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný – podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú

v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

56. Pre dovolací súd, ako uviedol, boli rozhodujúce skutkové zistenia, podľa ktorých sťažovateľ mal spáchať skutok tak, ako bol uvedený v rozsudku krajského súdu. Dodal však, že ustálenie skutkového stavu si v predmetnej veci bezpodmienečne vyžadovalo posúdenie a vyhodnotenie všetkých dôkazov a všetkých okolností prípadu. To ale predpokladalo prieskum správnosti a úplnosti skutku zisteného a ustáleného súdmi nižších stupňov a tak nové, resp. aj iné hodnotenie vykonaných dôkazov. K tomu najvyšší súd konštatoval, že takúto kompetenciu nemá, pokiaľ dovolanie nie je podané podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

57. Dovolací súd tak nemohol posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nebol oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania bolo v konaní na súde prvého stupňa a jeho skutkové závery mohol dopĺňať, resp. korigovať iba odvolací súd v rámci odvolacieho konania. Dovolací súd poznamenal, že nie je odvolacou inštanciou zameranou na preskúmavanie rozhodnutí súdu druhého stupňa. S ohľadom na to nemohol dovolací súd skúmať skutkové závery a dôkazné úvahy súdov nižších stupňov, na základe ktorých dospeli k záveru o naplnení všetkých znakov prečinu, zo spáchania ktorého bol sťažovateľ uznaný vinným. Preto [rešpektujúc zákaz skúmania a menenia zisteného skutku vyplývajúci z § 371 ods. 1 písm. i) vety za bodkočiarkou Trestného poriadku] najvyšší súd v súvislosti s námietkami sťažovateľa nezistil naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

58. Pokiaľ išlo absenciu úmyslu sťažovateľa ublížiť poškodenej na zdraví, najvyšší súd zdôraznil, že pri skúmaní, či sťažovateľ konal úmyselne, bolo potrebné vychádzať z viacerých okolností, za ktorých došlo k jeho útoku, akým motívom bol vedený, čo útoku predchádzalo, ako bol útok vykonaný, či páchatel' (sťažovateľ) zámerne útočil proti určitým častiam tela. Úmysel ublížiť na zdraví iného sa podľa najvyššieho súdu môže vyvodiť z povahy útoku na telesnú integritu poškodeného a zo spôsobu útoku. Z hľadiska úmyslu páchatel'a spôsobiť ujmu na zdraví postačuje zistenie, že vedel, že môže svojím konaním

tento následok spôsobiť a bol s tým uzrozumený. Zo skutkovej vety rozsudku krajského súdu podľa dovolacieho súdu vyplývalo, že tak, ako bol útok vykonaný (útok päťou do hlavy, do tvárovej časti v oblasti slúch, resp. po rôznych častiach hlavy v oblasti čela a záhlavia, spôsobiac zranenia s dobou liečenia najmenej 7 dní), dávalo dostatočný podklad na konštatovanie, že takéto konanie naplnilo subjektívnu stránku skutkovej podstaty prečinu ublíženia na zdraví podľa § 156 Trestného zákona, preto ani na túto dovoláciu námietku nebolo možné prihliadať. Najvyšší súd poznamenal, že zistenie a konštatovanie naplnenia či nenaplnenia subjektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu patrí medzi okolnosti podliehajúce normám procesného práva a vykonáva sa v rámci dokazovania tak, ako to predpokladá ustanovenie § 119 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Preto nemohol v rámci dovolacieho konania preskúmať, či bola alebo nebola naplnená subjektívna stránka skutkovej podstaty žalovaného trestného činu. Ak by tak urobil, neprípustne by zasahoval do priebehu dokazovania jeho opätovným prehodnocovaním a iným hodnotením skutkových zistení, ako to učinili sudy nižších stupňov. Najvyšší súd vysvetlil, že subjektívna stránka sa preukazuje cez skutkové okolnosti, ktoré nie je možné v rámci dovolacieho konania skúmať a meniť. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili sudy prvého a druhého stupňa.

59. Tento dovolací dôvod preto nemôže napĺňať ani poukaz na to, že nebola v konaní preukázaná vykonaným dokazovaním subjektívna stránka trestného činu. Táto predstavuje vnútorný vzťah páchatel'a k spáchanému trestnému činu, ktorý nie je možné skúmať priamo, ale len sprostredkovane, t. j. tak, ako sa navonok prejavuje v jeho konaní, ktoré je napokon obsahom skutkovej vety rozhodnutia (k tomu najvyšší súd poukázal na stanovisko trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. Tpj 39/2010 zo 14. júna 2010).

60. Podľa názoru ústavného súdu, čo sa týka skutkových a právnych záverov, a teda aj výkladu a použitia ustanovení Trestného poriadku o dovolaní a aj odôvodnenia napadnutého dovolacieho uznesenia sp. zn. 4 Tdo 20/2019 z 19. novembra 2019, najvyšší súd nijako nevybočil z medzí určených čl. 6 ods. 1 dohovoru. Najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil skutkové zistenia a svoj právny názor, aplikoval a interpretoval príslušné právne normy Trestného poriadku v súlade s ich znením, obsahom

i zmyslom a závery najvyššieho súdu obsiahnuté v napadnutom uznesení je následne potrebné považovať za výraz autonómneho rozhodovania najvyššieho súdu v konaní o dovolaní.

61. Najvyšší súd jasne a zrozumiteľne uviedol, prečo sťažovateľom označený dôkaz nebolo možné považovať za nezákonne vykonaný, keď tento bol do spisu zabezpečený spôsobom predpokladaným procesnoprávnym predpisom, ktorým sa konanie riadilo. Rovnako ozrejmil, prečo nevykonanie sťažovateľom navrhovaných dôkazov nemalo za následok neprípustný zásah do jeho trestno-procesných a v konečnom dôsledku aj základných práv.

62. Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľovi bolo zo strany dovolacieho súdu na podklade interpretácie dotknutých ustanovení Trestného poriadku náležite a vyčerpávajúco vysvetlené, že ním predstretá argumentácia, ktorú sťažovateľ subjektívne vnímal ako naplnenie dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. g) a i) Trestného poriadku, v skutočnosti predstavuje hodnotenie procesu dokazovania z pohľadu sťažovateľa, teda v podstate korekciu skutkových záverov, ktorej sa prostredníctvom svojich námietok sťažovateľ dožadoval, ktorá ale dovolaciemu súdu zásadne neprislúcha. Súčasne bolo sťažovateľovi zrozumiteľne a logicky vysvetlené, že postupom konajúcich súdov nedošlo ani k neprípustnej modifikácii skutku.

63. Ústavný súd uzatvára, že sa dovolací súd s námietkami sťažovateľa náležite vysporiadal a riadne vysvetlil dôvody jeho odmietnutia. Odpoveď najvyššieho súdu na vymedzené dovolacie námietky sťažovateľa ústavný súd hodnotí ako vyčerpávajúcu, bez zjavných logických protirečení, plne zodpovedajúcu kritériám stanoveným pre kvalitné odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov judikatúrou ústavného súdu a zároveň súladné s podstatou aplikovaných právnych noriem [ustanovenia § 371 ods. 1 a § 382 písm. c) Trestného poriadku].

64. Vychádzajúc zo všetkých čiastkových záverov uvedených v odôvodnení tohto rozhodnutia, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 a 3 písm. d) dohovoru postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom

pod sp. zn. 4 Tdo 20/2019 z 19. novembra 2019 ako zjavne neopodstatnenú a ako takú ju podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

III.3 K namietanému porušeniu čl. 6 ods. 2 dohovoru postupmi a rozhodnutiami všeobecných súdov

65. Princíp prezumpcie nevinny zakotvený v čl. 6 ods. 2 dohovoru je porušený najmä akýmkoľvek súdnym rozhodnutím, ktoré vyjadruje presvedčenie, že určitá osoba je vinná z trestného činu bez toho, aby jej vina bola preukázaná zákonným spôsobom. Za porušenie princípu prezumpcie nevinny treba považovať, ak súd dáva verejne najavo, že zastáva názor, že osoba je páchatelom a považuje ho za vopred odsúdeného (III. ÚS 410/08).

66. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že prezumpcia nevinny je jedným zo základov spravodlivého trestného konania a že k jej porušeniu dôjde, ak výroky príslušnej úradnej osoby, ktoré sa týkajú osoby obvinenej z trestného činu, odrážajú alebo vyjadrujú názor, že je vinná, a to ešte pred tým, ako bola jej vina preukázaná v súlade so zákonom (pozri rozsudok *Daktaras v. Litva* z 10. 10. 2000). Súčasne ESLP zdôraznil, že treba robiť rozdiel medzi výrokmi, ktoré odrážajú alebo vyjadrujú názor, že dotknutá osoba je vinná, a výrokmi, ktoré iba vyjadrujú stav podozrenia („*a state of suspicion*“). Prvé porušujú prezumpciu nevinny, zatiaľ čo druhé boli považované za prijateľné alebo bezchybné („*unobjectionable*“) v rôznych situáciách posudzovaných ESLP (pozri napr. rozsudky *Lutz v. Nemecko* z 25. 8. 1987, *Englert v. Nemecko* z 25. 8. 1987, *Leutscher v. Holandsko* z 26. 3. 1996).

67. Z uvedeného vyplýva, že k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru dochádza pri prezumovaní viny v priebehu trestného konania v období pred vydaním konečného rozhodnutia o vine. V danej veci bolo sťažovateľom napadnuté odvolacie rozhodnutie (konečný právoplatný rozsudok) a dovolacie rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku proti právoplatnému rozhodnutiu druhostupňového súdu, ktorým bola vina sťažovateľa vyslovená (potvrdená) po jej dokázaní postupom upraveným príslušným zákonom. S prihliadnutím na povahu napadnutých rozhodnutí je zjavné, že nedošlo a ani nemohlo dôjsť k naplneniu podmienok pre vyslovenie porušenia prezumpcie nevinny

ustanovenej týmto článkom dohovoru či už rozhodnutím krajského súdu alebo najvyššieho súdu.

68. Ústavný súd teda zistil absolútny nedostatok relevantných súvislostí medzi obsahom námietok uvedených v ústavnej sťažnosti a označeným čl. 6 ods. 2 dohovoru, ktorého porušenie sťažovateľ namieta, a vyvodzuje záver, že uvedené námietky spojené s týmto článkom sa už od počiatku javia ako zjavne neopodstatnené, čo je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

69. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

IV.

K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom

70. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle ustanovenia § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014).

S prihliadnutím na výsledok posúdenia aktuálnej ústavnej sťažnosti ústavným súdom (ako to vyplýva z časti III odôvodnenia tohto uznesenia) je evidentné, že išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade nie sú splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto

dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu